

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ Μ.Ε. ΠΡΟΟΔΟΣ
ΕΣΠΕΡΙΔΩΝ 104, ΚΑΛΛΙΘΕΑ (ΤΗΛ.: 210 9514517)
& ΑΙΓΑΙΟΥ 109, ΝΕΑ ΣΜΥΡΝΗ (ΤΗΛ.: 210 9355996)
ΓΡΑΠΤΗ ΕΞΕΤΑΣΗ ΣΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΤΩΝ ΑΡΧΑΙΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ
ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ Γ' ΛΥΚΕΙΟΥ
ΚΥΡΙΑΚΗ 26/03/2017

Διδαγμένο κείμενο

Αριστοτέλους Πολιτικά (Θ 2, 1-4)

Ὅτι μὲν οὖν νομοθετητέον περὶ παιδείας καὶ ταύτην κοινήν ποιητέον, φανερόν· τίς δ' ἔσται ἡ παιδεία καὶ πῶς χρὴ παιδεύεσθαι, δεῖ μὴ λανθάνειν. νῦν γὰρ ἀμφισβητεῖται περὶ τῶν ἔργων. οὐ γὰρ ταῦτά πάντες ὑπολαμβάνουσι δεῖν μανθάνειν τοὺς νέους οὔτε πρὸς ἀρετὴν οὔτε πρὸς τὸν βίον τὸν ἄριστον, οὐδὲ φανερόν ποτερον πρὸς τὴν διάνοιαν πρέπει μᾶλλον ἢ πρὸς τὸ τῆς ψυχῆς ἦθος· ἔκ τε τῆς ἐμποδῶν παιδείας ταραχώδης ἢ σκέψις καὶ δῆλον οὐδὲν ποτερον ἀσκεῖν δεῖ τὰ χρήσιμα πρὸς τὸν βίον ἢ τὰ τείνοντα πρὸς ἀρετὴν ἢ τὰ περιττά (πάντα γὰρ εἴληφε ταῦτα κριτὰς τινας) περὶ τε τῶν πρὸς ἀρετὴν. οὐθέν ἐστιν ὁμολογούμενον (καὶ γὰρ τὴν ἀρετὴν οὐ τὴν αὐτὴν εὐθύς πάντες τιμῶσιν, ὥστ' εὐλόγως διαφέρονται καὶ πρὸς τὴν ἀσκήσιν αὐτῆς). ὅτι μὲν οὖν τὰ ἀναγκαῖα δεῖ διδάσκεσθαι τῶν **χρησίμων**, οὐκ ἄδηλον ὅτι δὲ οὐ πάντα, διηρημένων τῶν τε ἐλευθερίων ἔργων καὶ τῶν ἀνελευθερίων φανερόν, ὅτι τῶν τοιούτων δεῖ μετέχειν ὅσα τῶν χρησίμων **ποιήσει** τὸν μετέχοντα μὴ βάνασσον. βάνασσον δ' ἔργον εἶναι δεῖ τοῦτο νομίζειν καὶ τέχνην ταύτην καὶ μάθησιν, ὅσαι πρὸς τὰς χρήσεις καὶ τὰς πράξεις τὰς τῆς ἀρετῆς ἄχρηστον ἀπεργάζονται τὸ σῶμα τῶν ἐλευθέρων [ἢ τὴν ψυχὴν] ἢ τὴν διάνοιαν.

A. Από το κείμενο που σας δίνεται, να μεταφράσετε το παρακάτω τμήμα:
«περὶ τε τῶν πρὸς ἀρετὴν ... ἢ τὴν διάνοιαν.» **Μονάδες 10**

B. Να γράψετε στο τετράδιό σας τις απαντήσεις των παρακάτω ερωτήσεων:

B.1. Ποια ἡ ἀποψη τοῦ Αριστοτέλη σχετικά με τὸν δημόσιο ἢ ἰδιωτικό χαρακτήρα τῆς παιδείας; Να τεκμηριώσετε τὴν ἀπάντησή σας με βάση τὸ ἀπόσπασμα που σας δίνεται. **Μονάδες 10**

B.2. «ἔκ τε τῆς ἐμποδῶν παιδείας... πρὸς τὴν ἄσκησιν αὐτῆς)»: Ποιους προβληματισμούς εκφράζει ο Αριστοτέλης σχετικά με το περιεχόμενο και τους στόχους της παρεχόμενης παιδείας της εποχής του; **Μονάδες 10**

B.3. **Αριστοτέλους Πολιτικά Δ4, 26**

«Μια άλλη μορφή δημοκρατίας είναι αυτή στην οποία ισχύουν όλα τα προηγούμενα, η υπέρτατη όμως αρχή είναι τώρα ο λαός, όχι ο νόμος· είναι η περίπτωση κατά την οποία τα ψηφίσματα έχουν μεγαλύτερη ισχύ από τον νόμο· αυτό συμβαίνει όταν στην πόλη υπάρχουν και δρουν δημαγωγοί. Στις δημοκρατικές πόλεις που κυβερνιούνται κατά τον νόμο, δεν κάνει ποτέ την εμφάνισή του δημαγωγός, ἀλλ' είναι οι άριστοι πολίτες που έχουν την πρωτοκαθεδρία. Οι δημαγωγοί κάνουν την εμφάνισή τους εκεί όπου οι νόμοι δεν αποτελούν την υπέρτατη αρχή.»

Στο παραπάνω μεταφρασμένο απόσπασμα ο Αριστοτέλης παρουσιάζει μια μορφή πολιτεύματος που τη θεωρεί το χειρότερο είδος δημοκρατίας. Με βάση αυτό το απόσπασμα και το χωρίο του πρωτότυπου κειμένου «ὄτι μὲν οὖν τὰ ἀναγκαῖα... ἢ τὴν διάνοιαν.», να προσδιορίσετε: α) ποια είναι τα βασικά χαρακτηριστικά αυτού του είδους δημοκρατίας και β) ποιο είναι το εκπαιδευτικό σύστημα που προτείνει ο φιλόσοφος για να εμποδίσει την επικράτηση ενός τέτοιου φαύλου πολιτεύματος. **Μονάδες 10**

B.4. Γιατί κατά τον Αριστοτέλη η ηθική φιλοσοφία είναι μέρος της πολιτικής φιλοσοφίας; **Μονάδες 10**

B.5. α) Να αναλύσετε τις παρακάτω σύνθετες λέξεις στα συνθετικά τους μέρη και να σχηματίσετε για καθεμία από αυτές, δύο ομόρριζες λέξεις με το β' συνθετικό: **νομοθετητέον, ἀμφισβητεῖται, ἐμποδῶν, διαφέρονται, διηρημένων.** **Μονάδες 5**

β) Να γράψετε από ένα συνώνυμο στα αρχαία ελληνικά για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις: **κοινήν, φανερόν, ὑπολαμβάνουσι, χρησίμων, ποιήσει.** **Μονάδες 5**

Γ. Αδίδακτο κείμενο
Πλάτωνος Λάχης 182e-183b

Λέγω δὲ ταῦτα περὶ αὐτοῦ (τοῦ ὀπλιτικοῦ) εἰς τάδε ἀποβλέψας, ὅτι οἶμαι ἐγὼ τοῦτο, εἴ τι ἦν, οὐκ ἂν λεληθέναι Λακεδαιμονίους, οἷς οὐδὲν ἄλλο μέλει ἐν τῷ βίῳ ἢ τοῦτο ζητεῖν καὶ ἐπιτηδεύειν, ὅτι ἂν **μαθόντες** καὶ ἐπιτηδεύσαντες πλεονεκτοῖεν τῶν ἄλλων περὶ τὸν πόλεμον. Εἰ δ' ἐκείνους λέληθεν, ἀλλ' οὐ τούτους γε **τοὺς διδασκάλους** αὐτοῦ λέληθεν αὐτὸ τοῦτο, ὅτι ἐκείνοι μάλιστα **τῶν Ἑλλήνων** σπουδάζουσιν ἐπὶ τοῖς τοιούτοις καὶ ὅτι παρ' ἐκείνοις ἂν τις τιμηθεῖς εἰς ταῦτα καὶ παρὰ τῶν ἄλλων πλείστ' ἂν ἐργάζοιτο χρήματα, ὥσπερ γε καὶ **τραγωδίας** ποιητῆς παρ' ἡμῖν τιμηθεῖς.

Γ1. Να μεταφράσετε το παραπάνω κείμενο.

Μονάδες 20

Γ2. Για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις του κειμένου να γράψετε τον ζητούμενο τύπο:

- α) λεληθέναι:** το γ' πληθυντικό πρόσωπο της ευκτικής του μέλλοντα στην ίδια φωνή
β) οὐδέν: τη γενική ενικού του θηλυκού γένους
γ) ζητεῖν: το β' ενικό πρόσωπο της προστακτικής του ενεστώτα στη μέση φωνή
δ) μαθόντες: το γ' ενικό πρόσωπο της υποτακτικής του ίδιου χρόνου
ε) τούτους: την αιτιατική πληθυντικού του θηλυκού γένους
στ) Ἑλλήνων: τη δοτική ενικού
ζ) σπουδάζουσιν: το ίδιο πρόσωπο στην οριστική του υπερσυντελικού
η) τοιούτοις: τη δοτική ενικού του ίδιου γένους
θ) τιμηθεῖς: τη δοτική πληθυντικού του ίδιου γένους
ι) ἐργάζοιτο: το α' πληθυντικό πρόσωπο της υποτακτικής του παθητικού αορίστου α'.

Μονάδες 10

Γ3.α. Να αναγνωρίσετε συντακτικά τις επόμενες λέξεις του κειμένου και να αναφέρετε τους όρους τους οποίους αυτές προσδιορίζουν:

μαθόντες, τοὺς διδασκάλους, τῶν Ἑλλήνων, τραγωδίας

Μονάδες 4

Γ3.β. «Λέγω δὲ ταῦτα περὶ αὐτοῦ εἰς τάδε ἀποβλέψας, ὅτι οἶμαι ἐγὼ τοῦτο, εἴ τι ἦν, οὐκ ἂν λεληθέναι Λακεδαιμονίους»:

Να εντοπίσετε τον εξαρτημένο υποθετικό λόγο του αποσπάσματος (μονάδα 1), να τον μετατρέψετε στον ευθύ λόγο (μονάδες 2) και να αναγνωρίσετε το είδος του (μονάδα 1). **Μονάδες 4**

Γ3.γ. «ὅ,τι ἂν μαθόντες καὶ ἐπιτηδεύσαντες πλεονεκτοῖεν τῶν ἄλλων περὶ τὸν πόλεμον»:

Να αναγνωρίσετε την παραπάνω δευτερεύουσα πρόταση (είδος, εισαγωγή, εκφορά, συντακτικός ρόλος). **Μονάδες 2**

Τύχη ἀγαθῆ, ἐπιτυχία σε ὅλους!